

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2004-2005

2 juni 2005

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

VERENIGDE COMMISSIES VOOR ECONOMIE, WERK EN SOCIALE ECONOMIE, EN VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

Vraag om uitleg van de heer Marc van den Abeelen tot mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over de oprichting van een federaal ideeënfonds

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over de fondsen voor onderzoek en ontwikkeling (O&O)

Vraag om uitleg van de heer Robert Voorhamme tot mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over de bestedingen voor onderzoek en ontwikkeling (O&O) in Vlaanderen

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over de evaluatie van de steunpunten beleidsgericht onderzoek

Verenigde Commissies voor Economie,
Werk en Sociale Economie, en voor Onderwijs,
Vorming, Wetenschap en Innovatie

Donderdag 2 juni 2005

Waarnemend voorzitter: de heer Roland Van Goethem

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.10 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Marc van den Abeelen tot mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over de oprichting van een federaal ideeënfonds

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over de fondsen voor onderzoek en ontwikkeling (O&O)

De voorzitter: Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van de heer van den Abeelen tot mevrouw Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over de oprichting van een federaal ideeënfonds, en van mevrouw Merckx-Van Goey tot vice-minister-president Moerman, over de fondsen voor onderzoek en ontwikkeling.

De heer van den Abeelen heeft het woord.

De heer Marc van den Abeelen: Mijnheer de voorzitter, via de media heb ik vernomen dat de Vlaamse Regering bij de PMV het Innovatiefonds heeft opgericht. Door middel van dit fonds wil de Vlaamse Regering de innovatie stimuleren en de befaamde Lissabon-doelstellingen inzake het wetenschappelijk onderzoek bereiken. De Vlaamse Regering heeft voor het Innovatiefonds 75 mil-

joen euro vrijgemaakt. Deze enveloppe is afkomstig uit de liquidatie van de NV Staal Vlaanderen.

Tot mijn grote verwondering heeft de federale regering op 19 januari 2005 de oprichting van het Goudfonds en het Ideeënfonds aangekondigd. De federale regering wil hiervoor de opbrengsten van de verkoop van Belgacom-aandelen aanwenden. De verkoop van die aandelen heeft 150 miljoen euro opgebracht. Dit geld zou op een of andere manier tussen de drie gewesten worden verdeeld. De drie gewesten zouden vervolgens elk een aparte vennootschap oprichten. Langs Vlaamse zijde zou de heer Vinck voor het beheer van deze middelen moeten instaan.

Mevrouw de minister, ik ken uw efficiëntie. Ik kan me niet indenken dat u deze verschillende fondsen met beperkte middelen en dezelfde doelstelling leuk vindt. Gezien ons streven naar een administratieve vereenvoudiging, naar het optimaliseren van de geldstromen en naar het realiseren van de Lissabon-doelstellingen vind ik deze werkwijze inefficiënt en overdreven bureaucratisch.

Zoals u weet, probeer ik mijn vraagstellingen steeds kort te houden. Hoever staat het met het Innovatiefonds? Hoe verhouden de Vlaamse en de federale initiatieven zich tot elkaar? Zouden deze initiatieven op een of andere manier kunnen samenlopen? Zouden we tijdens het overleg met de federale overheid een gedeelte van onze bevoegdheden op dit vlak weer in handen kunnen nemen of uitbreiden?

De voorzitter: Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey: Mijnheer de voorzitter, mijn vraag om uitleg sluit nauw aan bij de vraag om uitleg van de heer van den Abeelen.

Merckx-Van Goey

Net als hij, heb ik in april 2005 in de pers de aankondiging van de oprichting van een fonds voor O&O gelezen. De federale en de Vlaamse overheid hebben in dit verband eigenlijk een stroom van fondsen aangekondigd.

Het is positief dat alle beleidsniveaus zich blijkbaar bewust zijn van de noodzaak meer geld voor onderzoek en ontwikkeling uit te trekken. Indien we de 3-percentnorm willen halen, moeten we immers meer investeren.

Mevrouw de minister, de federale minister van Begroting heeft de oprichting van een innovatiefonds, genaamd het Ideeënfonds, aangekondigd. De dag nadien hebt u terecht op de Vlaamse bevoegdheden terzake gewezen. Bovendien hebt u hierbij vermeld dat Vlaanderen de oprichting van een dergelijk fonds reeds heeft aangevat en in de toekomst nog twee aanvullende fondsen, het Toppersfonds en het Methusalemfonds, zal oprichten.

De vragen om uitleg die de heer van den Abeelen en ikzelf in dit verband hebben ingediend, zijn vroeger al eens geagendeerd. Ten gevolge van de perikelen die zich de voorbije maand hebben voorgedaan, zijn ze toen uitgesteld. Hoewel ze misschien al wat achterhaald zijn, hoop ik dat u ons nu een actuele stand van zaken kunt geven.

Het voornemen van de federale overheid om fondsen op te richten, is een gevolg van de conclusies die de indertijd nog onder uw impuls in het leven geroepen high level group heeft getrokken. Welke concrete voorstellen en adviezen van die werkgroep betreffen het Vlaamse niveau? Welke procedure zult u volgen om die aanbevelingen op te volgen? Ik neem aan dat hierover op Vlaams niveau nog overleg zal worden gepleegd. Ik denk hierbij onder meer aan de VRWB, die ook een advies over het halen van de norm en over het inzetten van fondsen heeft uitgebracht. Hoeveel staan we op dit vlak? Is dat idee om een nieuw federaal fonds op te richten nu definitief verlaten? Hoe werd u daarvan op de hoogte gebracht? Was u daarbij betrokken?

Het verbaast me te moeten lezen in een Belgabericht dat de operatie aan Vlaamse kant wordt geleid door voormalig spoorbaas Vinck, terwijl we de eer hebben gehad in deze commissie een heel boeiende gedachtewisseling te hebben met de

heer Vinck en het hele dagelijkse bestuur van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid. Hoe kan de heer Vinck deze operatie leiden, terwijl hij een degelijke voorzitter is van de VRWB? Dat lijkt me onverenigbaar. Klopt wat er in dat persbericht staat? Heeft de heer Vinck u daarover iets meege-deeld?

Mij lijkt het dat het aantal nieuwe kanalen voor de ondersteuning van onderzoek veeleer beperkt moet worden gehouden. Dat is ook een aanbeveling van de VRWB. Wat is uw mening terzake? Is er reeds onderzocht of de doelstellingen die u wilt bereiken met het aangekondigde Methusalem- en Toppersfonds niet kunnen worden bereikt via de bestaande kanalen of fondsen?

Als ik me niet vergis, is sinds april het Vlaams Innovatiefonds opgericht. Welke modaliteiten zijn er terzake afgesproken? Wat is de stand van zaken? De Vlaamse Regering heeft terzake een beslissing genomen, maar ik neem aan dat u binnen uw bevoegdheid alles verder moet uitwerken. Wat is de timing terzake? Wanneer zullen bij dit nieuwe fonds dossiers kunnen worden ingediend? Ik weet dat ook bij de administratie vaak een lange weg moet worden afgelegd, maar dit is aangekondigd, dus is het belangrijk dat de beschikbare middelen nu zo snel mogelijk kunnen worden toegewezen. Hoe denkt de Vlaamse Regering de bereidheid van de federale regering om hierin te investeren in te passen in het Vlaamse beleid? Dat is de bekommernis die ik deel met de heer van den Abeelen.

De voorzitter: Minister Moerman heeft het woord.

Minister Fientje Moerman: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, er werd me gevraagd hoever het staat met het Innovatiefonds. Mijnheer van den Abeelen, als u me deze opmerking toestaat, u hoefde dit zelfs niet in de krant te lezen. Als ik me niet vergis, hebt u als parlementslid toegang tot de agenda van de Vlaamse Regering. Enkele weken geleden stond dit punt op deze agenda. U had dit dus officieel kunnen vernemen, via elektronische weg. Ik zeg dit maar omdat ik vaak het verwijt hoor dat parlementsliden dingen moeten vernemen via de kranten.

Op 29 april laatstleden werd het Vlaams Innovatiefonds, kortweg VINNOF, goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het fonds is het resultaat

Moerman

van heel wat voorafgaand studiewerk en overleg. Het acroniem is het resultaat van een laatstemiuutsbeslissing. Ik had er VIF van willen maken, tot minister Van Mechelen opmerkte dat dit al bestond, als afkorting voor Vlaams Infrastructuurfonds. Enkele mensen op mijn kabinet hadden toen VINO gesuggereerd, maar dat is iets wat men drinkt. Er was dus verwarring. We hebben er dan maar VINNOF van gemaakt. De inhoudelijke beslissing werd echter wel degelijk goed voorbereid.

Hoe zijn we te werk gegaan? In een eerste fase is binnen mijn kabinet een voorstel uitgewerkt op basis van studies over het marktfalen in het zaai-segment in verhouding tot de risicokapitaalverschaffers. In mensentaal: de markt faalt in het ter beschikking stellen van zaaikapitaal aan innovatieve bedrijven. Meer nog, op vijf jaar tijd is het beschikbare kapitaal in dat segment op ongeveer één tiende teruggevallen.

Vervolgens hebben we ons initiële ruwe voorstel voorgelegd aan de sector. De interfacediensten van de universiteiten werden geraadpleegd, net als de universitaire zaaikapitaalfondsen, de formele risicokapitaalfondsen, het IWT en de Participatiemaatschappij Vlaanderen. Het lijkt me dus dat alle actoren wel degelijk werden geconsulteerd. Na de input van die mensen en instellingen werd een definitieve principesbeslissing over de oprichting goedgekeurd door de Vlaamse Regering. In een nota aan de Vlaamse Regering werden de principes, de modaliteiten, de doelgroep en de te investeren bedragen uitgewerkt.

De doelstelling van VINNOF is het ter beschikking stellen van risicokapitaal voor startende, innovatieve ondernemingen. Dit initiatief past in de Lissabon- en Barcelona-normen, waarbij 3 procent van het bruto binnenlands product dient te worden geïnvesteerd in onderzoek en ontwikkeling, waarvan 1 procent door de publieke sector. De modaliteiten van VINNOF zijn de volgende. Het principe is dat zo veel mogelijk zal worden gewerkt via partnerschap met bestaande kanalen, dus enerzijds bestaande zaaikapitaalfondsen en anderzijds het Instituut voor de Aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen. Daarmee kom ik misschien tegemoet aan de bezorgdheid van degenen die vrezen voor administratieve overlast. Voor innovatieve

bedrijfsprojecten waarvoor noch het kanaal van een zaaikapitaalfonds, noch het kanaal van het IWT werd gekozen, zal men zich rechtstreeks tot het Vlaams Innovatiefonds kunnen wenden.

De doelgroep van VINNOF zullen ondernemingen zijn die aan drie cumulatieve voorwaarden voldoen. Vooreerst moet de betrokken onderneming een innovatief idee, product of dienst hebben op basis waarvan in een nieuwe behoefte wordt voorzien of een bestaande behoefte op een nieuwe manier wordt ingevuld. Vervolgens moet het om een startende onderneming gaan. In dit kader mag ze niet langer dan drie volledige kalenderjaren ingeschreven zijn bij de kruispuntbank van ondernemingen en mag de productie en verkoop van het innovatieve product of de commercialisering van de innovatieve dienst nog niet op grote schaal opgestart zijn. De laatste voorwaarde is evident: de onderneming moet haar exploitatiezetel in het Vlaamse Gewest hebben.

Ik wil nog even terugkomen op die termijn van drie jaar. Studies wijzen uit dat sommige van die ondernemingen pas na het derde jaar, meer specifiek tussen het derde en het vijfde jaar, een beroep doen op vreemd kapitaal. Toch hebben we vastgehouden aan die termijn van drie jaar, omdat we voor deze steunregeling – want dat is het – anders problemen zouden krijgen met de Europese Commissie.

De bedragen die VINNOF zal investeren, zullen variëren tussen 100.000 euro en 500.000 euro per dossier, telkens in partnerschap geïnvesteerd met ofwel een zaaikapitaalfonds, ofwel met het IWT of de betrokken ondernemer. Het concept van het Vlaams Innovatiefonds is dus volledig uitgewerkt. Meer nog, ondertussen heb ik VINNOF reeds aangemeld, volgens de geijkte kanalen, bij de Europese Commissie, en dit in het kader van het te respecteren Europese concurrentierecht. Dan heb ik het meer specifiek over de regels met betrekking tot staatssteun. Na het advies van de Europese Commissie – dat er hopelijk eind juli zal komen, maar ik herinner me dat dit met ARKImedes wat langer heeft geduurd, dus we blijven aandringen – zal dit opnieuw worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering, met het oog op de definitieve goedkeuring.

Hoe verhouden VINNOF en het Ideeënfonds van de federale regering zich nu tot elkaar? Toevallig op dezelfde dag dat het Vlaams Innovatiefonds

Moerman

werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering, gaf de federale regering haar fiat aan de oprichting van een Ideeënfonds. Voor dat laatste werd 150 miljoen euro gereserveerd, ter beschikking te stellen in drie regionale investeringsvennootschappen. Daarbij werden de modaliteiten echter niet bepaald. In de recente verklaring van de Vlaamse Regering van 18 mei laatstleden wordt gesteld dat 'de federale bevoegdheden inzake wetenschappelijk onderzoek moeten worden afgestemd op het Vlaamse beleid terzake'. Dit heeft ook betrekking op het Vlaams Innovatiefonds. Concreet betekent dit dat de federale fondsen die hiervoor ter beschikking worden gesteld, zullen worden toegevoegd aan VINNOF en dat het investeringsbeleid van VINNOF een volledig Vlaamse bevoegdheid zal blijven. De inbreng van de federale middelen in VINNOF kan dus slechts voor zover de blauwdruk van VINNOF volledig wordt gerespecteerd.

Vanaf zijn conceptie, dus nog voor we wisten dat de federale overheid middelen ter beschikking wou stellen, heeft VINNOF een open kapitaalstructuur. We wilden immers dat de structuur van VINNOF berekend was op een mogelijke participatie van privé- of semi-privé-partners, of van publieke partners, zodat we ze niet meer zouden moeten aanpassen. Dit kan dus naadloos worden geïntegreerd. Op 30 mei vond er een vergadering plaats op mijn kabinet met een vertegenwoordiger van de federale overheid, namelijk de kabinetschef van de minister van Begroting, en werd deze benadering aanvaard. Voor Vlaanderen is er dus geen nieuwe regionale investeringsmaatschappij nodig. De toekomstige structuur van VINNOF leent zich perfect tot de integratie van andere middelen, waaronder de federale. In de door de Vlaamse Regering goedgekeurde visienota staat immers duidelijk dat 'het kapitaal van het Vlaams Innovatiefonds wordt opengesteld voor andere partijen'. Deze inbreng kan zowel door privé-partijen als door overheidspartijen gebeuren. Het niveau en de wijze van kapitaal inbreng door andere partijen, en het belang in het fonds dat daar eventueel tegenover staat, zullen verder worden onderzocht.

Uit informeel overleg van mijn kabinet met de Europese Commissie is gebleken dat, in het kader van de gelijke behandeling en de transparantie, de bekendmaking van de openstelling van het kapitaal van VINNOF moet gebeuren door een 'call

for expression of interest'. De publicatie van deze oproep is nakend.

Het gaat hier over een hefboomprincipe. De zaai-kapitaalfondsen van de universiteiten doen de 'due diligence', dus het onderzoek van het dossier. Elke euro die ze in een project stoppen, is een euro die erbij komt uit het Innovatiefonds. Bij het IWT is er sprake van een subsidieaanvraag. Ook daar komt er voor elke euro een euro van het Innovatiefonds. Als ik me niet vergis, is in het eerste geval het maximum een half miljoen euro. In het tweede geval is het maximum 100.000 euro. We moeten daar immers de terechte Europese de-minimisregel respecteren. Daar berust de due diligence bij het IWT. In het laatste geval, van de rechtstreekse toegang tot het VINNOF, zijn het investerings-specialisten van PMV die de due diligence zullen verrichten. Als ik me niet vergis, werkt men daar met een maximale deelname van 80 percent, maar is er ook de beperking tot een half miljoen euro. Dit gebeurt in partnerschap met de ondernemer zelf.

Dan kom ik tot de bijkomende vragen van mevrouw Merckx. Ik heb gesproken met de heer Vinck en hij was zelf een beetje verrast door de gebeurtenissen. Als de dingen verlopen zoals ik heb geschetst, dus als er een Vlaams Innovatiefonds komt met een open kapitaalstructuur waarin anderen kunnen participeren, dan is er geen belangenconflict in hoofde van de heer Vinck. We onderhouden daarover nauw contact met elkaar. De heer Vinck is in zijn hoedanigheid van voorzitter van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid, de VRWB, zeer dicht bij dit alles betrokken.

Mevrouw Merckx vroeg hoe we de 3-percentnorm kunnen behalen. Of die norm in 2010 effectief wordt behaald, kan ik niet voorspellen, maar het blijft wel de bedoeling. Ik kan u echter wel zeggen welke middelen nodig zijn om aan overheidszijde de vooropgestelde norm van 1 percent te bereiken. In recente berekeningen gaat de VRWB, in aanbeveling 24 van 24 maart 2005, uit van een gemiddelde jaarlijkse groei van het BBP van 2,2 percent. De uitgaven worden gedefinieerd als een percentage van het BBP, dus afhankelijk van de groei krijgen we een ander cijfer. Volgens die berekeningen moet de Vlaamse overheid, om in 2010 aan 1 percent te geraken, vanaf 2006 jaarlijks 122 miljoen euro extra besteden aan onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten.

Moerman

Het Innovatiepact huldigt dezelfde doelstelling van 1 procent publieke middelen en 3 procent voor de publieke en de privé-middelen samen. In dat pact wordt voorzien in een jaarlijkse opstap van 60 miljoen euro. Deze gegevens bedragen dus meer dan het dubbele. We zitten midden in de besprekingen van de meerjarenbegroting, wat nooit eenvoudig is, maar de hele Vlaamse Regering ziet dit als een prioriteit. Ik hoop daarbij ook op uw steun te kunnen rekenen. U zegt dat onderzoek en ontwikkeling een topprioriteit zijn. In een andere commissie horen we echter evenveel belangrijke maatschappelijke noden. We moeten dus een voor iedereen aanvaardbare oplossing vinden. Ik geef u nu 'the facts and the figures' zoals ze op papier staan.

We moeten ook eens kijken naar de privé-zijde. Op basis van de recente O&O-bedrijfsenquête 2004 heeft het Steunpunt O&O Statistieken berekend dat de privé-sector in 2003 1,56 procent van het BBP aan O&O-activiteiten besteedde. Er zijn een aantal innovatievriendelijke beleidsmaatregelen, waaronder het Innovatiefonds, maar ook nog andere. Er zijn er ook federale, zoals de fiscale maatregel betreffende de bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers, die nu wordt uitgebreid naar de privé-sector. Dankzij deze innovatievriendelijke beleidsmaatregelen worden de Vlaamse ondernemingen openlijk aangemoedigd om opnieuw hun O&O-inspanningen te versterken, zodat ook zij in 2010 de afgesproken norm bereiken.

Het tweede aspect van uw vraag betreft de federaal opgerichte High Level Group 3%, onder leiding van professor Soete, die zijn eindrapport in april jongstleden afwerkte. Dat rapport werd me begin mei formeel bezorgd. De analyse en aanbevelingen in het eindrapport zijn waardevol. Een groot deel van de aanbevelingen valt echter onder de gewest- of gemeenschapsbevoegdheden en kan daarom niet het voorwerp zijn van een federaal initiatief.

Ik zal nu kort ingaan op de aanbevelingen van de groep die het Vlaamse bevoegdheidsniveau betreffen, waarbij ik telkens aangeef welke initiatieven al bestaan of welke gepland zijn. Ten eerste moet de Belgische wetenschappelijke onderzoeksinfrastructuur versterkt worden. Een Belgisch kapitaal-fonds voor onderzoeksinfrastructuur ligt niet met-

een in de lijn van onze staatsstructuur. De steun aan fundamenteel onderzoek is een bevoegdheid van de gemeenschappen.

Mijn kabinet en de administratie werken momenteel aan een ambitieuze en transparante regeling voor een structurele financiering van de grote en de middelgrote onderzoeksinfrastructuur. In het verleden werd daarin geïnvesteerd via het FFEU. De aanbeveling, ook van de VRWB, is dat structureel te maken, wat ik ook in mijn beleidsnota heb opgenomen. Afhankelijk van de financiële middelen zullen we dat doen. Dat wordt vooralsnog geen fonds, maar we hebben er wel een mooie naam voor bedacht: het Hercules-programma. Het gaat om zware apparatuur, dus het verband met die mythologische figuur is evident.

De tweede aanbeveling is de versterking van de onderzoeksinfrastructuur dankzij bijkomende en nieuwe tools die onderzoek, technologie, ontwikkeling en innovatie aan elkaar koppelen. Dit is duidelijk gewestelijke materie. Zowat alle Vlaamse steunregelingen met economische finaliteit zijn gericht op het bevorderen van de wisselwerking tussen bedrijven en onderzoeksinstellingen. Er is zelfs systematisch voorzien in incentives daartoe. Op dit punt lopen we vooruit op de beleidsaanbevelingen.

Een volgende aanbeveling is de ontwikkeling en aanmoediging van een beter statuut voor onderzoekers en een onderzoekscarrière vanuit een Europees perspectief. Op Vlaams niveau dienen de inhoud van de code en het charter van de onderzoekers voorgesteld door de Europese Commissie, onderzocht en doorgelicht te worden op eventuele ongerijmdheden met onze wettelijke administratieve bepalingen en gangbare praktijken. Dat gebeurt momenteel in de Commissie Federale en Internationale Samenwerking van de VRWB.

Van braindrain naar braingain: het Belgisch leerstoelprogramma is zuivere gemeenschapsmaterie. Het concept is trouwens uitgewerkt via twee nieuwe programma's: Odysseus en Methusalem. Het zijn geen fondsen; u moet niet alles geloven wat in de kranten verschijnt. De pers is almachtig natuurlijk, en vindt Odysseus geen goede naam. Ze vinden de naam Toppersfonds beter, en schrijven dat dan ook, maar officieel is het Odysseus-programma. Odysseus is de man die heel lang

Moerman

wegging, en dan terugkwam, dus het verband is evident.

Het is de bedoeling in de eerste plaats Vlaamse onderzoekers die weggegaan zijn om in het buitenland een onderzoekscarrière uit te bouwen, maar ook buitenlandse toponderzoekers naar Vlaanderen te halen. Het is een partnerschap met de universiteiten, die dus ook een verantwoordelijkheid hebben en bijvoorbeeld de gebouwen ter beschikking stellen, alsook een aangepast mandaat, bijvoorbeeld een ZAP-mandaat, een mandaat voor zelfstandig academisch personeel. Het is de taak van de overheid de ingroeifinanciering ter beschikking te stellen, waardoor zij zich na een aantal jaren kunnen inschrijven in de reguliere financieringsmechanismen in Vlaanderen. Ik kom hier nog op terug.

Vervolgens gaat het in het rapport over een 'Belgische onderzoeksruimte', met beter politiek en strategisch overleg inzake onderzoeks- en ontwikkelingsbeleid. Een Belgische onderzoeksruimte gaat echter voorbij aan de regionale dynamiek met eigen bevoegdheden en is niet relevant in de Europese context, waarop we vooral moeten inzetten voor meer competitie en meer kwaliteit. Er is geen nood aan een bijkomend platform. Dat bestaat al onder de vorm van de commissies Internationale en Federale Samenwerking, afgekort CIS en CFS.

Uiteraard zou het wel positief zijn nuttige afspraken te maken en een maximale synergie te creëren tussen alle bevoegde overheden in het land. Dat was de uitgangsfilosofie bij de oprichting van die High Level Group 3%. We zijn allemaal bezig in onze eigen winkel, maar door eens te bekijken wat we allemaal doen, en dat beter op elkaar af te stemmen, kunnen we misschien een beter resultaat halen.

Dit zou overigens ook moeten toelaten een aantal 'excursies' van het federale niveau in de gewestbevoegdheden scherp te stellen. Het gaat dan bijvoorbeeld over de technologische attractiepolen, het prenormatief onderzoek, de steun aan telecommunicatie, enzovoort. Eens te meer zijn die slechts aanvaardbaar mits overleg en mits het afsluiten van samenwerkingsakkoorden.

Een laatste aanbeveling is een hogere prioriteit voor financieringsmechanismen voor nieuwe en innoverende projecten. De financiering van innovatie is een gewestelijke bevoegdheid. Daarom hebben we het Vlaams Innovatiefonds goedgekeurd. Het Ideeënfonds en de verhouding ervan met het Innovatiefonds heb ik reeds uiteengezet. Ook over de oprichting van een nieuw federaal fonds heb ik reeds gesproken.

Ik ben het volledig met u eens dat de kracht van ons onderzoekslandschap zit in de vrij eenvoudige structuur ervan. We hebben er inderdaad alle belang bij om het zo te houden. Behalve het Innovatiefonds is het niet mijn bedoeling op dit moment nog nieuwe fondsen op te richten, maar wel om zichtbaarheid te geven aan een aantal initiatieven. Dat is nodig om de aantrekkingskracht ervan te verhogen.

Ik licht dat toe aan de hand van een anekdote. Door te spreken van het Odysseus-programma – of hoe u het ook wilt noemen – werd dat ook op een of andere wijze gehoord in de Verenigde Staten. Daardoor kreeg ik enkele weken geleden een man op bezoek die momenteel actief is in de VS aan het hoofd van een onderzoekslabo dat ook met stamcelonderzoek bezig is, maar dan een ander type dan dat van mevrouw Verfaillie. Die wordt nu aangezocht om terug te komen naar een van onze universiteiten om daar aan het hoofd te staan van dat onderzoek. Die man was daar nooit in geïnteresseerd, totdat hij van dit initiatief hoorde. Zo'n anekdote bewijst dat het nodig is het initiatief in de aandacht te brengen.

Bovendien is dat ook nodig om te kunnen concurreren met de anderen. In alle landen van Europa en bijvoorbeeld ook in India worden terugkeerprogramma's opgezet voor de eigen onderzoekers. Of zo'n onderzoeker op wereldniveau nu terugkeert naar Vlaanderen of België dan wel naar Nederland, Duitsland of het Verenigd Koninkrijk gaat, hij zal gaan naar waar hij de beste kansen krijgt voor zijn onderzoek. We hebben er dus alle belang bij op ons programma een naam te plakken en het wat uitstraling te geven. Vandaar die namen. Het gaat dus echt niet om nieuwe fondsen, maar om nieuwe lijnen in bestaande mechanismen.

De twee initiatieven waarnaar u verwees, het Odysseus- en het Methusalem-programma, zijn momenteel in de voorbereidende fase. Het Odys-

Moerman

seus-programma, het terugkeerprogramma voor toponderzoekers, is het verst gevorderd. Vorige week heb ik het advies daarover van de VRWB ontvangen. Momenteel bestuderen we de opmerkingen met de administratie en de medewerkers en gaan we na welke aanpassingen nog moeten worden aangebracht. Ook van het Methusalem-programma is het concept al overgemaakt aan de VRWB. Blijkens mijn informatie zou die daar een advies over uitbrengen op 23 juni 2005.

Met die twee initiatieven komen we tegemoet aan een aantal lacunes in het huidige ondersteunings-instrumentarium. De Odysseus Startfinanciering moet een kader scheppen om de uitstekende Vlaamse onderzoekers die momenteel in het buitenland werken, maar ook gerenommeerde buitenlandse onderzoekers, toe te laten om aan een Vlaamse universiteit te komen werken en hen stapsgewijze in de gangbare financieringsmiddelen te laten ingroeien. Dankzij het voorgesteld initiatief kunnen we hun aanbieden om hun werk op hetzelfde niveau en met dezelfde uitrusting en infrastructuur in Vlaanderen voort te zetten. Op die manier kunnen we het Vlaams onderzoekspotentieel voort uitbouwen.

Ik wil hier nog even de naam van het Methusalemfonds verklaren. In Vlaanderen wordt onderzoek het meest projectmatig gefinancierd. Er zijn weinig mogelijkheden voor een structurele, langlopende financiering. Op basis van een buitenlandse benchmarking willen we een zeer gelimiteerd aantal toponderzoeksgroepen van wereldklasse een structurele financiering verstrekken. Om de zeven jaar zal die financiering worden geëvalueerd. Indien het hoofd van een onderzoekersgroep op emeritaat gaat, zal de financiering door middel van een uitgroeiing ten einde lopen.

Het spreekt voor zich dat de bestaande kanalen, zoals het FWO en het BOF, in de mate van het mogelijk in de uitvoering van de nieuwe programma's en initiatieven zullen worden ingeschakeld. Het is de bedoeling het beheer van het Odysseus-programma aan het FWO toe te vertrouwen. De middelen van het Methusalemfonds zullen, weliswaar gekleurd, aan het BOF worden toegevoegd.

Aangezien ik het er daarnet al uitvoerig over heb gehad, meen ik niet dat ik hier nog veel over het Innovatiefonds hoeft te zeggen.

Een heel belangrijke maatregel van de federale overheid om een grotere investeringsbereidheid in onderzoek en ontwikkeling in het beleid te integreren, is de fiscale maatregel voor onderzoekers. Ik zeg dit niet omdat ik dit zelf in gang heb gezet. Gezien de Belgische bevoegdheidsverdeling is deze maatregel echt complementair aan het beleid dat de gewesten en de gemeenschappen inzake wetenschappelijk onderzoek voeren. Het sluit alvast nauw aan bij het Vlaams beleid, dat de rol van de onderzoekers in het innovatiesysteem prioritair stelt. Wat de overige innovatiemaatregelen betreft, moeten de gewesten het initiatief nemen. De federale overheid moet haar beleid op het beleid van de gewesten afstemmen. Dat staat trouwens ook in de regeringsverklaring van 18 mei 2005. We moeten in elk geval dupliceringen van initiatieven vermijden. Daar zijn immers noch het onderzoekslandschap, noch de onderzoekers, noch de belastingbetalers mee gediend.

De voorzitter: De heer van den Abeelen heeft het woord.

De heer Marc van den Abeelen: Ik dank de minister voor haar uitvoerig antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey: Ik zou de minister willen bedanken voor haar uitvoerig antwoord. Ze heeft om de steun van deze commissie en van het Vlaams Parlement gevraagd. Haar uitgebreide toelichting concretiseert de bepalingen van het Vlaams regeerakkoord, van haar eigen beleidsnota en van de door het Vlaams Parlement goedgekeurde motie. Wat het concretiseren en het realiseren van onze ambities betreft, staan we al ver. Dat we in de loop van het eerste jaar van de legislatuur al zover staan, is de verdienste van de minister en van de Vlaamse Regering.

De meerjarenbegroting is in dit opzicht uiteraard zeer belangrijk. De cijfers zijn bekend en wetenschappelijk onderbouwd. We zullen dit blijven opvolgen en we zullen de minister blijven steunen. Gezien de huidige vooruitgang van het innovatie- en wetenschapsbeleid mag de huidige stand van zaken terecht het paradepaardje van het Vlaams beleid worden genoemd.

Blijkbaar heeft de regeringsverklaring van 18 mei 2005 toch iets opgeleverd. Het is niet enkel

Merckx-Van Goeij

de bedoeling van CD&V het de federale regering moeilijk te maken. We zijn tevens blij dat u overtuigd bent van de noodzaak om de Vlaamse bevoegdheden op dit belangrijk domein scherp af te bakenen. We willen er, samen met de minister, over waken dat het federale beleid op het Vlaams beleid wordt afgestemd. Ik hoef hier niet verder over uit te weiden.

Uit de toelichting van de minister blijkt dat het hier geen proliferatie van fondsen betreft. Het gaat duidelijk om het opvullen van lacunes. De onderlinge afstemming van de verschillende fondsen moet het plaatje zo volledig mogelijk maken. Op dit vlak ben ik alleszins gerustgesteld. We zullen wel zien hoe de zaken verder evolueren. De visibiliteit speelt hierbij uiteraard een grote rol. Ik hoop dat de overige leden van de Vlaamse Regering hiermee rekening zullen blijven houden. Ik hoop tevens dat het Vlaams Parlement uw inspanningen op dit vlak zal blijven ondersteunen.

Na het antwoord van de minister heb ik eigenlijk niet veel kritiek meer. De aangekondigde inspanningen moeten uiteraard worden volgehouden. Het is zeker een verdienste van de Vlaamse Regering dat ze na een jaar al zover staat. Het lijkt me geen slecht idee hier regelmatig eens wat ruchtbaarheid aan te geven. Ik ben soms ontgoocheld door de berichtgeving over dit onderwerp. Zo besteedt het tijdschrift van het VBO veel aandacht aan innovatie. De inspanningen en het coherente beleid van de Vlaamse Regering worden evenwel nooit vermeld. Misschien moeten we het VBO eens een recht van antwoord sturen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Robert Voorhamme tot mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over de bestedingen voor onderzoek en ontwikkeling (O&O) in Vlaanderen

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Voorhamme tot mevrouw Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen,

Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over de bestedingen voor onderzoek en ontwikkeling in Vlaanderen.

De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme: Mijnheer de voorzitter, aangezien het onderwerp hier daarnet al aan bod is gekomen, zal ik mijn vraag om uitleg een beetje heroriënteren. De minister heeft daarnet al naar de Lissabon-doelstellingen en naar de 3-percentnorm verwezen. Om die norm te halen, wil de Vlaamse Regering duidelijk een actief beleid op het getouw zetten. Vanuit beleidsmatig oogpunt is het evenwel belangrijk niet enkel over mogelijke incentives en initiatieven na te denken. We moeten tevens nagaan wat er op het terrein van in huis komt. De gegevens die ik hierover vind, brengen me evenwel in verwarring. Het zou natuurlijk ook aan mijn bescheiden inzichten kunnen liggen.

Ik vind de over dit onderwerp gepubliceerde gegevens enigszins verwarrend. Het is me niet duidelijk welk percentage van het bruto binnenlands product precies aan onderzoek en ontwikkeling wordt besteed. In het recentste nummer van de Speurgids, een voor in het beleid geïnteresseerde mensen zeer boeiende publicatie, worden deze uitgaven opgesomd. De recentste cijfers dateren van 2003. Blijkbaar is de verhouding tot het bruto binnenlands product van 2,47 percent in 2001 tot 2,19 percent in 2003 gedaald. Het gaat hier niet enkel om een relatieve daling. In absolute cijfers gaat het om een daling met 200 miljoen euro. Aangezien het hier om globale cijfers gaat, kunnen we hieruit niet afleiden hoeveel de Vlaamse overheid zelf in onderzoek en ontwikkeling investeert.

Op 17 maart 2005 heeft de premier ten overstaan van het Adviescomité voor Europese Aangelegenheden en de Commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen van de Kamer van Volksvertegenwoordigers de vooruitzichten voor de Europese top van maart 2005 uiteengezet. Het zal sommige aanwezigen allicht niet vreemd lijken dat de premier toen heeft verklaard dat België het inzake onderzoek en ontwikkeling uitstekend doet. Volgens de premier zouden de investeringen in onderzoek en ontwikkeling van 2,17 percent in 2001 tot 2,33 percent in 2003 zijn gestegen.

We zouden uit deze gegevens kunnen afleiden dat het Vlaams aandeel in het Belgisch geheel van

Voorhamme

investerings achteruitgaat. Ik verkeer al lang in de veronderstelling dat we het in dit verband een stuk beter doen. Indien de daarnet opgesomde percentages kloppen, zou deze mening fout zijn.

Het is belangrijk dat we een correct zicht op de percentages krijgen. Indien we in 2010 de 3-percentnorm willen halen, indien we de cijfers van de Speurgids en van de premier in rekening brengen en indien we met een gemiddelde groei van het bruto binnenlands product rekening houden, zullen we jaarlijks ernstige inspanningen moeten leveren. Ik heb het hier over aanzienlijke bedragen. Bovendien dreigen die bedragen jaarlijks te stijgen. Uit de feiten blijkt immers dat we niet doen wat van ons wordt verwacht. Post factum kunnen we enkel vaststellen dat we een achterstand oplopen.

Ik maak me zorgen. De VRWB heeft een advies over de beleidsnota uitgebracht. Volgens de VRWB zou de inspanning van de Vlaamse overheid jaarlijks 122 miljoen euro tot 164 miljoen euro meer moeten bedragen. Het exacte bedrag is afhankelijk van de parameters die bij de berekening worden gebruikt. Aangezien de werkzaamheden aan de meerjarenbegroting momenteel in volle gang zijn, is het uitermate belangrijk dat we over een correct beeld van de werkelijk geleverde prestaties van het bedrijfsleven en de Vlaamse overheid kunnen beschikken.

Mevrouw de minister, kunt u ons meer zekerheid verschaffen? Zijn de door mij aangehaalde cijfers correct? Indien ze niet correct zouden zijn, kunt u me dan uitleggen wat er niet klopt? Hoe moeten we al deze gegevens interpreteren?

De voorzitter: Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey: Mijnheer de voorzitter, de heer Voorhamme heeft daarnet naar aanbeveling 24 verwezen. In deze aanbeveling zijn een aantal gedetailleerde grafieken en internationale vergelijkingen opgenomen. Uit de gedachtewisseling die we met het dagelijks bestuur van de VRWB hebben gehad, is gebleken dat zich tussen 2001 en 2003 een daling heeft voorgedaan. Dit geldt zeker voor de bedrijfsuitgaven. Uit de toelichting van de VRWB blijkt dat een tiental grote

bedrijven voor 80 percent van de investeringen instaan. Ik vraag me af of er een uitleg voor de daling van de investeringen is. Een aantal bedrijven, namelijk Alcatel en Siemens, hebben hun O&O-activiteiten de voorbije jaren verplaatst. Gezien de impact van die bedrijven op de totaliteit van de investeringen, is het mogelijk dat het verdwijnen van een tweetal spelers een daling van het geheel van de investeringen teweegbrengt. Kan de daling op deze manier worden verklaard of spelen ook structurele redenen een rol?

Het lijkt me noodzakelijk de O&O-inspanningen in de breedte te spreiden. Vlaanderen telt veel KMO's. We moeten nagaan hoe we de O&O-inspanningen van KMO's kunnen aanmoedigen en ondersteunen. Biedt ons instrumentarium ons de mogelijkheid om die steun of die aanmoedigingen te verlenen? We mogen ons hierbij trouwens niet tot de grootste KMO's beperken. Een verbreding van de O&O-investeringen zou de representativiteit voor de diversiteit van onze economie verhogen.

Uit het rapport van de SERV blijkt dat onze sterkte en aanwezigheid in de betrokken sectoren sterk verschilt. Ik heb steeds gedacht dat Vlaanderen sterk stond in de chemische sector. De O&O-uitgaven in die sector blijken niet zo intensief als in de farmaceutische sector. In die sector beschikken we gelukkig over een aantal belangrijke spelers. De heer Van den Heuvel heeft de minister hierover in het verleden trouwens al een aantal vragen gesteld. Het is belangrijk dat we de farmaceutische sector niet pesten of viseren. Ik beweer niet dat de Vlaamse Regering dit doet. Gezien de belangrijke investeringen in onderzoek en ontwikkeling, moeten we deze sector aanmoedigen en in Vlaanderen houden.

Ik weet dat de overheid en de bedrijven met betrekking tot onderzoek en ontwikkeling al veel inspanningen hebben geleverd. Volgens de VRWB zou het personeel een van onze knelpunten kunnen zijn. De medewerkers zouden onze bottleneck kunnen zijn. De Vlaamse overheid zou de technische beroepen moeten bevorderen. We zouden mensen moeten sensibiliseren en aanmoedigen om dergelijke opleidingen te volgen. Misschien kunnen de aanwezige leden van de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie hierop ingaan.

– *Mevrouw Miet Smet treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Minister Moerman heeft het woord.

Minister Fientje Moerman: Mevrouw de voorzitter, statistieken zijn als bikini's. Ze verhullen het essentiële. Ik zal trachten de essentie van de cijfers over het wetenschapsbeleid weer te geven.

De Vlaamse O&O-cijfers zoals vermeld in de Speurgids WTI 2005, zijn de meest recente officiële cijfers van de onderzoeks- en ontwikkelingsintensiteit in Vlaanderen. De Speurgids geeft enkele kerncijfers, maar er wordt ook verwezen naar de 3-percentnota van het Steunpunt O&O Statistieken en naar het Vlaams Indicatorenboek 2005, dat binnenkort zal verschijnen. De 3-percentnota hebben we in ons bezit sinds begin maart, dadelijk na de validatie ervan door de Stuurgroep van het Steunpunt O&O Statistieken. Deze nota kunt u consulteren op de website van het Steunpunt O&O Statistieken, namelijk www.steunpuntoos.be, en op de website van de administratie Wetenschap en Innovatie, namelijk awi.vlaanderen.be.

Het was aangewezen om de cijfers in de Speurgids 2005 op te nemen, om de zeer ruime verspreiding van deze meest recente cijfers te verzekeren op een zo vroeg mogelijk tijdstip, wegens de zéér dringende vraag van zo ongeveer iedereen naar deze cijfers. Ik wil u er terloops op wijzen dat ik reeds gewag heb gemaakt van deze cijfers in mijn betoog ter gelegenheid van het SERV-symposium in het Vlaams Parlement op 18 februari 2005. De gegevens die ik toen even heb aangehaald, waren uiteraard nog voorlopig. Toen heb ik duidelijk gesteld dat de door de SERV gehanteerde cijfers eigenlijk achterhaald waren.

De daling van de totale O&O-uitgaven is toe te schrijven aan de daling van de O&O-uitgaven bij de bedrijven. Er werd in 2003 ruim 300 miljoen euro minder besteed ten opzichte van 2001. De O&O-bestedingen van de overheid, daarentegen, blijven stijgen, met ongeveer 100 miljoen euro, maar kunnen de daling aan de andere kant niet volledig compenseren. Die 3 percent is een samengesteld percentage.

De daling van de bedrijfsuitgaven voor O&O is te wijten aan meerdere factoren. Eerst en vooral werd de methodologie van de O&O-bedrijfsen-

quêtes, die in 2004 voor het eerst werden uitgevoerd door het Steunpunt O&O-Statistieken, geoptimaliseerd. De historische reeksen werden gevalideerd en gecorrigeerd, wat duidelijk heeft gemaakt dat de vroeger gerapporteerde cijfers te hoog waren. Daarnaast is er een duidelijke daling van de gerapporteerde O&O-uitgaven van de bedrijven voor 2002 en 2003. Deze daling is vooral sterk bij de top-50 van de O&O-spelers. De andere bedrijven vertonen een stijging. Dit wijst erop dat de O&O-budgetten in Vlaanderen evolueren naar een minder sterke concentratie bij een beperkt aantal bedrijven. De previsions die de bedrijven geven voor 2004 zijn veeleer stabiel. Een lichtpuntje is dat een gelijkaardige daling van de O&O-uitgaven bij bedrijven terug te vinden is in een aantal Europese landen, zoals Zweden en Frankrijk. Ook in de VS kent men een daling.

Men heeft het hier gehad over het Belgische cijfer van 2,33 percent van het BBP. Vlaanderen zou daar voor de eerste keer onder zitten. Het cijfer van 2,33 percent is het cijfer dat in tabel 02, bladzijde 18 van de OESO-publicatie 'Main Science and Technology Indicators. Volume 2004/2' voor België vermeld staat voor het jaar 2003.

Een niet onbelangrijk detail is echter dat er de letter 'p' van 'provisional' of 'voorlopig' bij staat. Het gaat immers over een schatting op basis van vroegere gegevens, omdat er nog geen nieuw Belgisch cijfer beschikbaar is voor 2003. Hoe is dit te verklaren? De O&O-cijfers zijn het resultaat van de O&O-enquête 2004 van de OESO voor de referentiejaren 2002 en 2003. Vlaanderen was een van de eerste deelnemers aan deze enquête die de resultaten ervan kon verstrekken. De Vlaamse O&O-cijfers worden dan doorgegeven aan de federale overheid. Die bundelt alle deelgegevens van de gemeenschappen en gewesten en het federale niveau om tot een Belgisch cijfer te komen. Het is dat Belgische O&O-cijfer dat wordt doorgegeven naar de OESO.

In CFS/STAT, het overlegorgaan waar de WTI-indicatoren en statistieken worden behandeld, in het bijzonder dan de O&O-cijfers, werd voor de referentiejaren 2002 en 2003 nog geen validatie doorgevoerd van het geheel van de samenstellende O&O-data van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, enzovoort, voor de opmaak van het

Moerman

Belgisch O&O-cijfer, daar de enquêtes voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en het Waalse Gewest nog steeds lopen en de data dus nog niet beschikbaar zijn. Kortom, er is dus nog geen officieel, geactualiseerd Belgisch O&O-cijfer voor het jaar 2003. Het cijfer van 2,33 percent is een raming en niet gebaseerd op reële metingen. De conclusie dat Vlaanderen zou terugvallen onder het Belgische cijfer is dus niet onderbouwd door enig gevalideerd gegeven.

Er werd gesteld dat Vlaanderen ook zijn eigen doelstellingen niet zou halen: Vlaanderen zou dus vanaf 2004 elk jaar 277 miljoen euro extra moeten besteden aan O&O. U vroeg me hoe ik deze doelstelling vooralsnog wil halen. Ik heb daar eigenlijk al op geantwoord in mijn antwoord op de vorige vragen. Ik heb de cijfers gegeven van het Innovatiepact en de VRWB. Ik wil erop wijzen dat we er dit jaar, dat toch niet gemakkelijk was wat de begroting betreft, toch in geslaagd zijn bijkomend in totaal 130 miljoen euro te reserveren voor onderzoek en ontwikkeling. Dan gaat het over 55 miljoen euro binnen de reguliere middelen en 75 miljoen euro voor het Vlaams Innovatiefonds. Dat lijkt me geen slecht resultaat.

Morgen vindt in Gent de Annual Flemish Biotech Convention plaats. Naar aanleiding daarvan zal een OESO-rapport worden voorgesteld over de positie van Vlaanderen in dat domein van onderzoek en ontwikkeling. Ik ga hier nog geen tipje van de sluier oplichten, maar misschien is het aangewezen ook eens die resultaten te bekijken, want we komen daar, om het zeer eufemistisch uit te drukken, zeker niet slecht uit.

De voorzitter: De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, we moeten even logisch nadenken. Er is het Belgische cijfer van 2,33 percent. Er is niets om te weerleggen dat elders dezelfde evolutie is gebeurd als in Vlaanderen. Dat is wel gevalideerd. U zei dat dit ook in een aantal Europese landen gebeurt. We moeten er dus van uitgaan dat die 2,33 percent een overschatting is.

Minister Fientje Moerman: Ik ga daar nu niet over speculeren. Er ontbreken nog gegevens uit Wal-

lonië en Brussel. Laten we daar even op wachten. Wel is het duidelijk dat de O&O-uitgaven dalen in de privé-sector. Dat is niet alleen een Vlaams of Belgisch fenomeen, maar een internationaal fenomeen. Wel valt dit deels te verklaren door het feit dat men in het begin deze informatie vroeg aan een beperkt aantal bedrijven en die gegevens extrapoleerde. Toen men later dit alles in detail is gaan bekijken, heeft dit geleid tot een gecorrigeerde uitslag. De cijfers die men in het verleden meedeelde, waren dus gebaseerd op een methodologie die nog niet optimaal werkte. Ik denk dat men het toen had over 1,8 à 1,9 percent. Een deel van de daling is te wijten aan het feit dat men dat nu heeft gecorrigeerd.

De heer Robert Voorhamme: Ik hoop dat die methodologie nu op punt staat. Het is gemakkelijk om de Lissabondoelstelling naar voren te schuiven en allerlei initiatieven te nemen, maar ik hoop dat we hierover zo actueel en nauwkeurig mogelijke metingen kunnen uitvoeren. We mogen niet vergeten dat, indien tussen 2001 en 2003 de O&O-investeringen in het bedrijfsleven zijn afgenomen, dit niet altijd te wijten is aan de initiatieven in die periode. Vaak is er een vertraagd effect van een beleid dat vroeger is gevoerd. Zeker met O&O-investeringen moet er met dat effect rekening worden gehouden.

Dat wordt geïllustreerd door de maatregelen die u voorstelt. Zo is het erg belangrijk Belgische onderzoekers die in het buitenland werkzaam zijn, aan te trekken opdat ze naar hier zouden komen. Dit zal slechts kunnen gebeuren na een zekere tijd, nadat een aantal maatregelen bevestiging en continuïteit hebben gekregen. Federaal is er een belangrijke maatregel voor onderzoekers genomen met betrekking tot de fiscaliteit. Een dergelijke maatregel heeft pas effect wanneer er enkele jaren verstrijken.

Vanuit het oogpunt van beleidsinitiatieven is 2010, wanneer dat cijfer van 3 percent moet worden gerealiseerd, erg dichtbij, als men bedenkt dat dergelijke effecten slechts worden bereikt na twee à drie jaar. Het is dus erg belangrijk dat die cijfergegevens accuraat zijn.

Tijdens werkgelegenheidsconferenties belijden de sociale partners telkens opnieuw met de lippen dat een innovatieve economie een van de belangrijkste prioriteiten zou moeten zijn. Uitgaand van deze cijfergegevens moeten die sociale partners

Voorhamme

consequent zijn en daaraan maatregelen koppelen, onder meer ook voor zichzelf.

De voorzitter: Ze kunnen niet aan ondersteuning doen.

De heer Robert Voorhamme: Neen, maar ze zouden zich meer moeten verbinden hiertoe en die zaken beter volgen. Nu blijft het bij algemene, sloganeske overtuigingen. Men kan echter niet alleen rekenen op initiatieven van de overheid. Ook binnen het bedrijfsleven moet er een andere, bewuste dynamiek ontstaan. 2 percent van de 3 percent die moet worden gerealiseerd, moet worden gerealiseerd door het bedrijfsleven. Dat hangt in belangrijke mate af van een beleid dat hier wordt gevoerd, maar het is niet uitsluitend een gevolg ervan.

Minister Fientje Moerman: Het gaat weliswaar niet over Vlaamse bevoegdheden, maar het recent afgesloten interprofessioneel akkoord bevat voor de eerste maal een concrete maatregel met betrekking tot innovatie. Die bestaat erin dat een bedrijf zijn werknemers, ten belope van 1 percent van de bruto loonmassa en maximaal voor 10 percent van de werknemers, een belastingvrije premie van een bepaalde omvang mag toekennen als beloning voor een innovatief idee. Ik geef deze cijfers nu uit het blote hoofd. Men is er zich dus bewust van aan het worden dat het niet bij woorden mag blijven, maar dat er maatregelen moeten komen.

Een van de maatregelen, mevrouw Merckx, die zeker moeten worden genomen, is de volgende. In Vlaanderen begint 40 percent van de achttienjarigen aan een opleiding hoger onderwijs. Volgens de cijfers van de OESO van 2003 behaalt 32 percent een diploma hoger onderwijs. Daarmee behoren we tot de wereldtop. Echter, slechts 19 percent studeert in de technische wetenschappelijke richtingen. Dat moet hoger. We zullen er niet geraken zolang niet actief wordt geïnvesteerd in de brains van de andere 50 percent van de bevolking, zodat ze in de technische wetenschappelijke richtingen terecht komen en later kansen krijgen in het wetenschappelijk onderzoek.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Fientje Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over de evaluatie van de steunpunten beleidsgericht onderzoek

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Merckx tot mevrouw Moerman, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel, over de evaluatie van de steunpunten beleidsgericht onderzoek.

Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey: Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik heb wat in de Speurgids gebladerd en heb daarin heel wat kunnen lezen over een programma beleidsgericht onderzoek. In de vorige regeerperiode werd beslist een en ander te heroriënteren naar een meer structurele financiering van beleidsrelevant onderzoek, in de vorm van decretale steunpunten volgens het in onderwijsdecreet X ingeschreven concept.

De Vlaamse Regering bepaalde twaalf prioritaire beleidsdomeinen waarvoor een oproep werd gelanceerd op 5 mei 2001. Met die twaalf geselecteerde steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek werden dan beleidsovereenkomsten afgesloten voor vijf jaar. Die termijn loopt af eind december 2006. Naargelang van de overeenkomst krijgt zo'n steunpunt een cluster van gegevensverzameling, indicatorenopbouw, langlopende en kortlopende studieopdrachten toegewezen. Een beheersovereenkomst is dan het instrument om het steunpunt aan te sturen en permanent te evalueren.

Er was gekozen voor twaalf, maar er is een dertiende, namelijk het Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming, dat al een langere geschiedenis heeft. Het stond model voor het globale initiatief steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek. De Vlaamse Regering besliste dat dit dertiende steunpunt, dat niet bij de oorspronkelijke twaalf zat, ook ingeschakeld zou worden, met het oog op een grotere transparantie van de financiering en van het beleidsrelevant onderzoek.

Merckx-Van Goey

Al die steunpunten, die alle domeinen bestrijken, vallen onder de verantwoordelijkheid van een functioneel bevoegde minister. De Vlaamse minister bevoegd voor Wetenschap en Innovatie heeft echter een coördinerende taak en staat in voor de globale opvolging van de steunpuntwerking. Mevrouw de minister, het is in die hoedanigheid van coördinator dat ik u mijn vragen wil stellen.

Zo'n steunpunt wordt ook gevolgd door een stuurgroep, die ook een specifieke taak heeft, zoals het bewaken van de kwaliteit en het wetenschappelijke karakter, de voortgang, de beleidsrelevantie, de doorstroming naar de beleidsactoren, en eventueel het bijsturen van het onderzoek in functie van het aanbod en de behoeften. Een en ander loopt ten einde in december. Misschien is het dan nu het moment om u als coördinerend minister te vragen of u al bepaalde vaststellingen hebt kunnen doen bij de globale opvolging van die steunpuntwerking.

De eindevaluatie is nakend. Hebt u voorzien in bepaalde richtlijnen voor de evaluaties? Zijn die reeds uitgewerkt? Is het te volgen proces hetzelfde voor alle twaalf de steunpunten? Welke timing zal worden gevolgd? Is die timing dezelfde voor alle steunpunten? Op welke wijze zullen de verschillende instellingen betrokken worden bij de evaluatie?

Ik neem aan dat de functioneel bevoegde minister daar ook nog enige inspraak in zal hebben, maar ik richt me tot u als coördinerend minister. Hebt u dienaangaande algemene richtlijnen opgesteld, meer bepaald ook voor het betrekken van de instellingen zelf? Is er al over de evaluatie gecommuniceerd met de ministers en met de steunpunten zelf?

De voorzitter: Minister Moerman heeft het woord.

Minister Fientje Moerman: Mevrouw de voorzitter, collega's, over de vaststellingen die ik nu al als coördinerend minister kan maken bij de globale opvolging van de steunpuntwerking, wens ik vandaag alleen te stellen dat een gestructureerde financiering voor beleidsrelevant onderzoek ongetwijfeld meer slagkracht geeft aan de overheid. Dankzij een structurele financiering kan immers

in de schoot van onze universiteiten voldoende onderzoekspotentieel op het vlak van beleidsrelevant onderzoek worden opgebouwd en vooral in stand gehouden. Daarnaast blijven ook kortlopende opdrachten altijd mogelijk.

Het is immers zo dat voor dit type onderzoek moeilijk middelen kunnen worden verworven via andere financieringskanalen. Binnen het brede scala van onderzoeksactiviteiten heeft het beleidsrelevant onderzoek nochtans een belangrijke plaats waarbij, in tegenstelling tot het overige publiek gefinancierd onderzoek, de overheid niet alleen de middelen ter beschikking stelt, maar ook de eerste gebruiker is van de resultaten. Ik beperk me vandaag tot deze opmerking, aangezien ik niet vooruit wil lopen op de resultaten van de doorlichting en deze zo objectief mogelijk wil laten verlopen.

De criteria voor de evaluatie zijn impliciet vastgelegd in het besluit van 23 februari 2001 betreffende de steunpunten, de beheersovereenkomsten en de daarbij horende jaarplanningen. Er dient immers, geformuleerd op een generiek niveau, nagegaan te worden of de doelstellingen die contractueel zijn vastgelegd, ook werden gerealiseerd, zowel wat betreft het wetenschappelijke aspect als wat betreft de beleidsrelevantie van het geleverde werk.

Ik zal voorstellen voor deze evaluatieopdracht een beroep te doen op een externe instantie, die op een transparante en objectieve manier het concept dient te onderzoeken, alsook de rol van de verschillende actoren die bij de steunpuntwerking betrokken zijn en de wijze waarop de verschillende steunpunten de beheersovereenkomst hebben uitgevoerd.

De generieke criteria voor de evaluatie zijn dezelfde voor alle steunpunten. Daarnaast is het natuurlijk ook noodzakelijk deze generieke criteria aan te vullen met specifieke criteria voor elk steunpunt. Parallel met de selectie van de instantie die zal worden belast met de doorlichting, zal ik in overleg met de functioneel bevoegde ministers voor elk van de steunpunten specifieke criteria laten vastleggen.

De timing is inderdaad dezelfde voor alle steunpunten. Nog voor het zomerreces wil ik aan de Vlaamse Regering de werkwijze voorleggen, zodat

Moerman

in het najaar de voorbereiding van de evaluatie kan beginnen. De eindevaluatie zelf kan dan plaatsvinden in de eerste helft van 2006. Parallel met het doorlichtingsproces zal voor het einde van dit jaar een voorstel worden uitgewerkt van de thema's waaromtrent een volgende oproep in de tweede helft van 2006 wordt gepubliceerd.

Gezien deze vrij strakke timing wil ik er ook op wijzen dat, indien dat noodzakelijk zou zijn, de nodige overgangsmaatregelen worden getroffen, om de universiteiten toe te laten inzake personeelsbeleid de nodige maatregelen te nemen om de opgebouwde knowhow te consolideren en te valoriseren.

U vroeg ook op welke wijze de verschillende instellingen betrokken zullen worden bij de evaluatie. In de beheersovereenkomsten die met de steunpunten werden afgesloten, is voorzien in een evaluatie in de loop van 2006. Zodra de werkwijze voor de doorlichting vastligt en door de Vlaamse Regering is goedgekeurd, zal ik de steunpunten hierover informeren. Bij de voorbereiding van de evaluatie in de tweede helft van 2005 zullen de steunpunten actief betrokken worden.

Ik heb mijn administratie gevraagd mij een voorstel over te maken voor de doorlichting van de steunpunten. Het concept is op een aantal punten aangepast. Op basis hiervan zal ik voor het zomerreces aan de Vlaamse Regering een voorstel van werkwijze voorleggen, zowel voor de selectie van de thema's als voor de doorlichting. Een interkabinettenwerkgroep daaromtrent is gepland voor volgende week. Zodra de werkwijze vastligt, zal ik de steunpunten hierover informeren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.31 uur.*

HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg.

Ze worden in twee edities uitgegeven:

- de eerste, met witte kaft, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen;
- de tweede, met witte kaft en met bovenaan links de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

FIN : Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
SFIN : Subcommissie voor Financiën en Begroting
BRU : Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
BIN : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetevaluatie
WON : Commissie voor Wonen, Stedelijk Beleid, Inburgering en Gelijke Kansen
BUI : Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
OND : Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
CUL : Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
WEL : Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
ECO : Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
SWAP: Subcommissie voor Wapenhandel
LEE : Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
SLAN: Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
OPE : Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie

